MAKTAB VA QADRIYATLAR: "MAKTAB O'QUVCHILARDA FUQAROLIK MAS'ULIYATINI SHAKLLANTIRISHNING ASOSIY MUASSASASI SIFATIDA

Xushboqova Asila Faxriddinovna
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Filologiya fakulteti Xorijiy til va adabiyoti
1-bosqich 106-guruh talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.24332752

Annotatsiya: Ushbu tezisda o‘quvchi-yoshlar ongida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish orqali ularda fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishda maktabning tutgan o‘rni yoritilgan. Ta’lim muassasasi nafaqat bilim beruvchi maskan, balki o‘quvchini jamiyat hayotiga, qonunlarga hurmat ruhida va o‘z burchini anglaydigan shaxs sifatida tayyorlovchi asosiy tarbiya o‘chog‘i ekanligi tahlil qilingan. Shuningdek, dars va darsdan tashqari jarayonlarda o‘quvchilarda vatanparvarlik hamda ijtimoiy faollikni oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar berilgan.
Kalit so‘zlar: maktab, qadriyatlar, fuqarolik mas’uliyati, tarbiya, vatanparvarlik, ijtimoiy faollik, shaxs kamoloti, ta’lim-tarbiya.

Аннотация: В данном тезисе освещается роль школы в формировании гражданской ответственности у учащихся через привитие национальных и общечеловеческих ценностей. Проанализировано, что образовательное учреждение является не только местом получения знаний, но и главным очагом воспитания, готовящим ученика к жизни в обществе, уважению законов и осознанию своего долга. Также даны практические рекомендации по повышению патриотизма и социальной активности школьников на уроках и во внеурочное время.
Ключевые слова: школа, ценности, гражданская ответственность, воспитание, патриотизм, социальная активность, развитие личности, образование и воспитание.

Abstract: This thesis highlights the role of schools in shaping students' civic responsibility by instilling national and universal values. It analyzes how an educational institution serves not only as a place for acquiring knowledge, but also as a primary center of upbringing that prepares students for social life, respect for the law, and awareness of their duties. Furthermore, practical recommendations are provided for enhancing patriotism and social engagement among students during both curricular and extracurricular activities.
Keywords: school, values, civic responsibility, upbringing, patriotism, social activity, personal development, education.

Kirish

Har bir jamiyatning ertangi kuni va taraqqiyoti bugun maktab partasida o‘tirgan yoshlarning qanday tarbiya topishiga bog‘liq. Maktab o‘quvchiga faqat fanlardan bilim beradigan joy emas, balki uni mustaqil hayotga, jamiyatning faol va ongli a’zosi bo‘lishga tayyorlaydigan eng muhim maskandir. Bugungi globallashuv davrida yoshlar ongiga milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish, ularda o‘z vatani, oilasi va atrofdagilar oldidagi burchini his qilish — ya’ni fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish har qachongidan ham dolzarb masalaga aylangan. Ushbu tezisda maktab muhiti va ta’lim-tarbiya

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

jarayoni o‘quvchilarda ana shu mas’uliyat hissini qanday tarbiyalashi haqida fikr yuritiladi. Maktab ta’lim-tarbiya jarayonida qadriyatlar orqali fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish. Fuqarolik mas’uliyati o‘quvchida o‘z-o‘zidan paydo bo‘lib qolmaydi, u bolalikdan boshlab tizimli tarbiya va ijobiy muhit orqali shakllanadi. Maktabda o‘tiladigan tarbiya, tarix, ona tili va adabiyot kabi fanlar o‘quvchilarga ajdodlarimiz merosi, kattalarga hurmat, halollik va vatanparvarlik kabi qadriyatlarni tushuntirishda asosiy vosita bo‘lib xizmat qiladi. O‘quvchi o‘z xalqining qadriyatlarini anglab yetsagina, o‘z yurtiga daxldorlik hissini tuyadi. Masalan, maktab mulkini asrash, sinfdoshlariga yordam berish yoki maktab ichki tartib-qoidalariga rioya qilish kabi oddiy kundalik odatlar kelajakda qonunlarga hurmat va jamiyat oldidagi katta mas’uliyatning ilk poydevori bo‘lib xizmat qiladi.

O‘quvchilarda ijtimoiy faollik va burch hissini oshirishning samarali usullari. O‘quvchilarda fuqarolik mas’uliyatini yanada kuchaytirish uchun nazariy tushunchalarning o‘zi yetarli emas, ularni amaliy jarayonlarga ham faol jalb qilish zarur. Buning uchun maktablarda o‘quvchilarning o‘zini-o‘zi boshqarish tizimini rivojlantirish, ularga turli tashkiliy ishlarda ishonch bildirish yaxshi samara beradi. Masalan, ekologik aksiyalar, hasharlar, kitobxonlik kechalari yoki keksalardan xabar olish kabi xayriya tadbirlarini o‘quvchilarning o‘zlari tashkillashtirsa, ularda jamiyatga foyda keltirish hissi kuchayadi. Shuningdek, o‘qituvchining shaxsiy namunasi ham bu borada hal qiluvchi rol o‘ynaydi. O‘qituvchi dars davomida o‘quvchilarning fikrini erkin tinglasa, ularga adolatli munosabatda bo‘lsa va har bir bolaning jamiyat uchun muhim ekanini uqtira olsa, o‘quvchi ham o‘z harakatlariga mas’uliyat bilan qarashni o‘rganadi. Darsdan tashqari mashg‘ulotlarda turli bahs-munozaralar va hayotiy vaziyatlar tahlilini o‘tkazish esa yoshlarning mustaqil fikrlashini va to‘g‘ri qaror qabul qilish ko‘nikmasini rivojlantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktab yosh avlodni bilimli qilish bilan birga, ularni yuksak qadriyatlarga sodiq, mas’uliyatli fuqaro etib tarbiyalovchi asosiy muassasadir. Maktab ostonasida shakllangan vatanparvarlik, tartib-intizom va jamiyat oldidagi burch hissi o‘quvchiga butun umri davomida hamroh bo‘ladi. Ta’lim muassasasi va pedagoglar jamoasi bu vazifaga sidqidildan yondashsa, kelajakda o‘z haq-huquqini taniydigan, qonunlarga hurmat bilan qaraydigan va yurt taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shadigan barkamol avlod voyaga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim togrisida” gi qonuni (O’RQ)-637-son)._ Toshkent,2020-yil 23-sentabr.
2. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2020-yil 6-iyuldagi “Umumiy o’rta ta’lim muassasalarida “Tarbiya” fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to’g’risida” gi 422-son Qarori.
3. Abdullayeva.Sh.A, Ro’ziyeva.D.I.. Pedagogik diagnostika va korreksiya.-Toshkent: Fan va texnologiya,2018.-200bet
4. Musurmonova O.Ma’naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi.- Toshkent:O’qituvchi,1996,-192b.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.